

store Hindringer. Lægegaardene ere beregnede paa at tage Fisken under denne Dpgang, og de opnaa dette ved at sætte en uoverstigelig Stranke for videre Fremtrængning af Fisken og nøde denne til under sine Bestræbelser for at komme forbi Lægegaarden at gaa ind i de anbragte Fangeapparater, der falstelig synes at tilbyde den en Gjennemgang. Gaar en Lægegaard kun ud fra den ene Side af Bredden et Stykke ud i Farvandet, kan den kun opfiske de Lax, som komme fra denne Side; men spænder den tvært over vedkommende Farvand, fischer den op til begge Sider, alt hvad der kommer, og sætter overhovedet en uoverstigelig Stranke for, at Fisken kan komme høiere op. Disse Forhold illustreres ved, hvad der har tildraget sig i Gudenaen og Randers Fjord. Tidligere var der temmelig høit oppe i Fjorden en Lægegaard ved Hovedgaarden Ulstrup. Da Grev Friis imidlertid ved en Landssthingsdom af 1686 tilkæmpede sig Ret til udfor sin længere nedenfor ved Naen liggende Eiendom Østergaard at anlægge en Lægegaard tvært over Naen, spærrede han med denne, saa fuldstændigt Fiskens videre Dpgang, at Ulstrup Lægegaard blev øde¹⁾. Paa samme Maade foraarsagede Frisenwold Lægegaard senere, at Østergaard Lægegaard blev uden Betydning²⁾. Disse Oplysninger vise, at Frisenwold Lægegaard ikke har været i Orden, maaske ligget øde i 1686, og man har hert en Forklaring af, at den slet ikke er omtalt i Skjødet af 11te November 1684 (Bilag 8), uagtet den er omtalt i det tidligere Rgl. Skjøde paa Frisenwold af 25de Septbr. 1661 (Bilag 9), et Skjøde, der maaske, som ovenfor bemærket, i Virkeligheden er af en endnu ældre Dato, da man endnu nød godt af den Justits, som Eske Broct holdt i Farvandet. Det er ogsaa forklarligt, hvorfor Frisenwold Lægegaard i en længere Mellemtid har været øde; thi Lægekommissionsforretningerne af 1663 og 1696—98 vise, at Fjorden og Seildybet begge Gange var saa forbygget og belemret med de mange nedenfor liggende Lægegaarde, at de maa have affærret Fisken fra under sin Dpgang at kunne naa op til Frisenwold. Der var saaledes god Grund for den mægtige og energiske Grev Conrad Reventlow, da han ved Skjødet af 11te Novbr. 1684 var bleven Eier af Frisenwold, til at hævde den denne Eiendom tilkommende Ret efter det ældre Skjøde til at have en Lægegaard og til at sørge for, at denne ogsaa kunde bringe nogen Indtægt. Betingelsen for det sidste var, at den Affærring af Seildybet og Laxens Dpgang, som foranledigedes af de mange nedenfor liggende Lægegaarde, blev fjernet. Man ser derfor, at Grev Conrad Reventlow satte sig i Spidsen for Indgivelsen til Kongen af den Begjæring, der foranledigede Lægekommissionen af 1696—98 nedsat. Man ser tillige, at han for Kommissionen opnaaede dennes Anerkjendelse af, at han havde Ret til at have Frisenwold Lægegaard tværs over Naen eller Fjorden, som det dengang kaldtes, fra Bred til Bred, eller, som Kommissionen udtrykker det, med Opfiskning til begge Sider. Ligeledes opnaaede han Kommissionens Anerkjendelse af, at han med Frisenwold var kommen i Besiddelse af Kongens gamle Ret til frit at fiske i Naen og Fjorden lige ud til Havet. Naar denne sidste Ret i Kommissionsbetænkningen er betegnet som „Midstrømsfiskeri til Udbyhøi“, da er denne Betegnelse let forklarlig; thi det var jo netop den Opgave, som Kommissionen løste, at fjerne Midstrømmen befriet for alle de Lægegaarde, som belemrede den, at vise disse bort fra Seildybet, og til at holde sig til Siderne i passende Afstand fra dette. Grev Conrad Reventlow opnaaede saaledes særdeles meget. Men en Ret til frit at fiske i et Farvand er ikke det samme som en Eneret til frit at fiske i dette, og at Grev Reventlow skulde have paastaet eller Kommissionen tillagt ham en saadan Eneret til Fiskeri i Seildybet, derom forekommer der ikke den mindste Antydning, og at dette heller ikke kan have været Tilfældet, ser man allerede af Lægekommissionens tidligere ovenfor nævnte Udtalelser og Indstilling om, at det med nogle Stærpeller burde beholde sit Forblivende ved de i det aabne Mandat af 8de Marts 1664 og 17de Juli 1668 indeholdte almindelige Forbud mod Brugen af visse nærmere betegnede Fiskeredskaber og Fiskemaader i Randers Fjord, Forbud der ganske vist ogsaa kom Lægegaardsfiskerierne til Gode, og endnu mere vilde have gjort dette, dersom Kommissionens Indstilling om ogsaa at forbyde at drage Baad i Seildybet var bleven taget til Følge, hvad den dog, som for nævnt, ikke blev.

Men, kan man atter spørge, hvad havde Clausholm Pantekommission med de til Frisenwold hørende Fiskerirettigheder at gøre, hvorfor paaberaaber Lægekommissionen af 1696—98 sig i denne Retning Clausholm Pantekommissionsforretning af 1685?

¹⁾ Stadfeldt pag. 71

²⁾ Neefelmann pag. 19.